

EDUARDO FREI STICHTING - JAARVERSLAG 2017

EFS
Eduardo Frei
Stichting

Eduardo Frei Stichting
Buitenom 18
Postbus 30453
2500 GL Den Haag
Tel: 070-3424888
Fax: 070-3603635
www.cda.nl/eff
FB: CDA internationaal

Inhoud

Jaarverslag

- I – Voorwoord
- II – De Eduardo Frei Stichting
- III – Matra Zuidoost Europa
- IV – Matra Oostelijk Partnerschap
- V – Matra Arabische Regio
- VI – Publicaties
- VII – Activiteiten 2017

Financieel jaarverslag en accountantscontrole

I - VOORWOORD

De veranderingen in de wereld gaan snel en daarmee ook de “balances of power”. De onstabiele situatie in zowel de Europese Unie als de Verenigde Staten draagt bij aan een versterking van Chinese invloeden. De onrust in de Arabische regio zorgt voor een groei van islamitisch fundamentalisme. En de angst voor stromen vluchtelingen draagt bij aan een groei van populisme en nationalisme in zowel Oost- als West-Europese landen.

Sinds de jaren '90 weet de Eduardo Frei Stichting haar trainingprogramma's aan te passen aan deze veranderende wereld. Naast Oost-Europa zijn wij nu ook actief in een aantal Arabische landen. Dit stelt ons voor nieuwe uitdagingen, met als kernvraag: waar willen wij als EFS het verschil maken? In alle landen waar wij trainen, willen wij onderscheidend zijn, dat we iets kunnen bieden wat anderen niet in huis hebben. Onze kracht zit in de Christendemocratische basis waardoor onze trainingen een combinatie kunnen en moeten zijn van “values and skills”. Wij putten uit een eigen ervaring over hoe om te gaan met scheiding van kerk en staat, religie en politiek. Als EFS kunnen wij in trainingen aangeven hoe wij het doen (niet hoe iets moet) om daarin een inspiratie te kunnen zijn voor anderen.

Met name in Islamitische landen is dit een uitdaging vanwege de positie van de Islam in de politieke structuur. Heel bewust kiezen wij er daarom ook voor om in de Arabische regio veel trainingen te verzorgen voor vrouwen. Vanuit onze waarden hebben wij een boodschap voor hen van hoop en kracht. Voor de Arabische regio hebben wij ons het volgende doel gesteld:

De Eduardo Frei Stichting levert een bijdrage aan de ontwikkeling van democratie en democratische vaardigheden in een aantal landen in de Arabische regio. Vanuit haar eigen christen-democratische achtergrond slaat de stichting een brug naar landen waarin religie in het dagelijks leven een rol speelt, maar waarbij het nog moeilijk is religie te verbinden met democratische beginselen en politiek. De belangrijkste partners waarmee wij samenwerken zijn de IRI (International Republican Institute), NDI (National Democratic Institute) en de KAS (Konrad Adenauer Stiftung).

In de Balkan en Oost-Europese regio probeert de EFS blijvend kwalitatieve trainingen te organiseren. In veel landen wordt bewust naar trainers van de EFS gevraagd vanwege hun degelijke trainingen. Naast trainingen voor actieve politici wordt er veel aandacht besteed aan trainingen voor vrouwen en jongeren. Wij werken hierin actief samen met o.a. de KAS en het RSI (Robert Schuman Institute). Deze samenwerkingen zijn belangrijk voor het aanbod dat wij als EFS bieden. Binnen het Oostelijk Partnerschap trainen we in landen die vroeger tot de Sovjet Unie behoorden. Vaak is hier sprake van onstabiele politieke situaties en toenemende Russische invloeden. De Balkan regio gaat om landen die graag toe zouden willen treden tot de Europese Unie. Het belang van al deze trainingen is meebouwen aan een stabiel Europa van vrede en welvaart. De politieke partijen waar we te gast zijn, zijn over het algemeen verbonden met de Europese Volkspartij en hebben een christendemocratische of conservatieve achtergrond.

EFS heeft een prachtig jaar achter de rug. Door hogere bijdragen vanuit het Rijk waren wij in staat meer trainingen te verzorgen. Dit had echter niet gekund zonder de grote toewijding van het secretariaat en de vrijwilligers. Dank gaat uit naar al die vrijwilligers binnen EFS die iedere keer weer klaarstaan om op pad te gaan en trainingen te geven in het buitenland.

Namens het bestuur
Jeroen Alting von Geusau, voorzitter

II - DE EDUARDO FREI STICHTING

Inleiding en doelen van de EFS

De CDA-stichting voor Internationale Solidariteit 'Eduardo Frei' (EFS) heeft in 2017 een reeks aan projecten uit kunnen voeren ten behoeve van de ontwikkeling van politieke partijen in Midden- en Oost-Europa en de Arabische regio. Dit gebeurt op grond van de subsidieregeling wet financiering politieke partijen MATRA en SHIRAKA. Deze regeling is bedoeld voor activiteiten die bijdragen aan een maatschappelijke transitie in de landen in Oost-Europa, Zuidoost Europa en de Arabische regio. De subsidie is gebaseerd op het aantal zetels van de partijen in de Tweede Kamer. Hieronder volgt een korte introductie op de werkwijze van de EFS, waarna in de volgende hoofdstukken verslag wordt gedaan van de activiteiten. De EFS gaat daarbij uit van de volgende drie doelen:

- promotie van het christendemocratisch gedachtegoed en de kennis hierover in internationaal verband in het algemeen en op de terreinen van internationale samenwerking en mensenrechten in het bijzonder;
- stimuleren van de permanente betrokkenheid van CDA-leden en aan de CDA gelieerde organisaties op bovengenoemde terreinen;
- projecten initiëren en ondersteunen die bijdragen aan democratische ontwikkeling in Midden- en Oost-Europa en een aantal landen in het Midden-Oosten. Dit vanuit een herkenbaar christen-democratische inspiratie.

Werkwijze

Het bestuur van de stichting treedt voor het CDA op als ontvanger en beheerder van de ontvangen gelden. De EFS werkt met een jaarplan en vanuit een strategisch meerjaren beleidsplan (2014 – 2017) en werkt met vaste partners in de doellanden. Het EFS bestuur vergaderde in 2017 zes keer. In juni en december zijn trainersbijeenkomsten gehouden over de EFS visie voor de periode 2018-2020.

De subsidieregeling biedt ruimte voor scholingsactiviteiten in de volgende landen: Albanië, Armenië, Azerbeidzjan, Bosnië-Herzegovina, Georgië, Macedonië, Moldavië, Montenegro, Oekraïne, Servië, Turkije en Wit-Rusland. Daarnaast kan de subsidie worden besteed aan de landen in de Arabische regio, waarbij de EFS zich richt op Jordanië, Marokko en Tunesië.

Het secretariaat van de EFS ontvangt projectvoorstellen van zusterpartijen of van organisaties uit deze landen. Per project dient een doelomschrijving, een conceptprogramma en een projectbegroting te worden voorgelegd. Het bestuur beoordeelt de voorstellen. Na afloop van de activiteit leveren de trainers en de zusterpartijen een evaluatie aan. De accountantsdienst van het Ministerie van Binnenlandse Zaken vraagt om een financiële onderbouwing bij het jaarverslag.

In een aantal gevallen wordt samenwerking tussen politieke partijen bevorderd. Allereerst indien in een land meerdere politieke partijen zijn die dezelfde christen-democratische ideologie delen. Daarnaast in de programma's met het Robert Schuman Institute waar deelnemers worden geselecteerd uit meerdere landen. Tenslotte wordt in een aantal projecten in de Balkan deelnemers geselecteerd uit de regio, met de bedoeling om kennismaking en samenwerking te stimuleren.

Categorieën

Het bestuur van de EFS steunt projecten die ten goede komen aan de doelstelling van de stichting en de subsidievoorwaarden en passen binnen de volgende categorieën:

1. Vormings- en scholingscursussen

Dit betreft trainingen en conferenties (ideologisch, beleidsinhoudelijk of communicatief) die door CDA-deskundigen in de betreffende landen worden uitgevoerd.

2. Technische hulp

In deze categorie valt advisering aan een zusterpartij, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling of vertaling

van documenten die voor de zusterpartij van belang kunnen zijn. Directe financiële of andere vormen van materiële steun wordt niet verstrekt.

3. Uitwisselingen

Voor individuele personen of groepen kan de EFS een studiebezoek aan Nederland organiseren. Tijdens een bezoek wordt op directe wijze kennis genomen van de hier bestaande democratische structuur, het functioneren van de samenleving en de christen democratische inbreng daarbij.

4. Oriëntatiebezoeken

Oriëntatie bezoeken door de EFS zijn bedoeld om inzicht te verkrijgen in de politieke situatie in een land en de betekenis van christendemocratie in dat land. Een dergelijk bezoek vindt veelal plaats als voorbereiding op een nieuwe samenwerking.

In 2017 heeft de nadruk van de activiteiten gelegen op vormings- en scholingscursussen.

Bestuurssamenstelling EFS 2017

Het bestuur van de stichting bestond in 2017 uit de leden:

- dhr. J.E.P.M. Alting von Geusau, voorzitter
- dhr. W. Hoff, penningmeester
- dhr. C. Çörüz
- dhr. G. Boogaard
- mw. A. Doesburg
- dhr. J.P. Lokker
- dhr. E. Smid

European Network of Political Foundations

De EFS is lid van het European Network of Political Foundations (ENoP). Dit netwerk brengt politieke partij stichtingen vanuit heel Europa bijeen en biedt kennisondersteuning op gebied van relevante ontwikkelingen op Europees niveau. Voor meer informatie kunt u de website bezoeken, www.enop.eu.

In de hierna volgende hoofdstukken volgt een uitgebreid verslag per regio en land over de activiteiten die ondernomen zijn:

In **hoofdstuk III** komen de landen aan bod onder het Matra Zuidoost Europa programma.

In **hoofdstuk IV** komen de landen aan bod die vallen onder Matra Oost-Europa.

In **hoofdstuk V** komen de landen aan bod onder Shiraka Arabische Regio.

III - Projecten Matra Zuidoost-Europa

In de vorige hoofdstukken is de werkwijze van de EFS beschreven. In dit en de volgende hoofdstukken volgt per land een projectbeschrijving van de activiteiten die in 2017 plaatsvonden. De genoemde trainers zijn de EFS trainers. Vaak zijn er tijdens de trainingen ook trainers aanwezig uit andere landen. Bij elk project is het projectnummer vermeld die verwijst naar de kostenuitsplitsing in de bijlage over de financiën. In sommige gevallen zijn kosten gedeeld met de partnerorganisatie.

1 - Bosnië-Herzegovina

Partners: Center for New Initiatives, Robert Schuman Institute

Partijen: SDA, HDZ-BiH, HDZ 1990, PDP en SDA

Trainers: Jan Pieter Lokker, Peter Noordhoek, Jos Denissen, Hege Knaven, Titus Frankemolle, Christof Wielemaker, Jeroen van der Kolk

Context

In februari 2016 vroeg Bosnië-Herzegovina officieel lidmaatschap aan bij de Europese Unie. De EU heeft Bosnië-Herzegovina gevraagd hervormingen door te voeren in de aanloop naar Europees lidmaatschap. De voortgang in hervormingen verloopt uitzonderlijk traag. De aanpak van corruptie, verbetering van het juridisch en institutionele kader in het land, economie en bescherming van mensenrechten blijft achter. Het land is sterk etnisch verdeeld waardoor politieke belangen vaak boven de belangen van het algemeen goed komen te staan. In 2017 werkte het land toe naar vernieuwing van een aantal wettelijke bepalingen, om de rechten van de verschillende etniciteiten in Bosnië-Herzegovina te beschermen. Dit heeft voor veel spanning en onrust gezorgd, vooral tussen de EVP partijen. In september 2017 is een nieuwe pro-Europese partij opgericht: Independent Bloc.

Eind februari is de EFS in Bosnië-Herzegovina op studiebezoek geweest met de Europese Volkspartij om de situatie in het land te onderzoeken. Hier kwam naar voren dat het oorlogsverleden van het land nog vers in het collectieve geheugen zit. Hier moeten onze trainers rekening mee houden en gevoelig mee omgaan. Ook werd bevestigd dat de EFS de juiste insteek heeft qua trainingen, namelijk het bevorderen van de samenwerking tussen de EVP partijen.

Project 28

De EFS heeft in 2017 drie trainingen gegeven in Bosnië-Herzegovina in samenwerking met het Center for New Initiatives. De eerste training vond plaats van 7 tot 9 april en ging over campagne voeren vanuit christendemocratische waarden. De tweede vond plaats van 26 tot 28 mei en ging over het verbeteren van het onderwijssysteem. De derde training was op 16 juli en ging specifiek over HRM-procedures voor kandidatenselectie. Daarnaast was er driedaagse training georganiseerd voor vijf jongeren van verschillende EVP partijen, welke plaatsvond in Nederland ten tijde van de landelijke verkiezingscampagne op 15 maart. De jongeren leerden middels trainingen en het bezoeken van een campagne evenement hoe de verkiezingen in Nederland verlopen, ontmoetten CDA politici en discussieerden over de verschillen met Bosnië-Herzegovina.

Conclusie

In het etnisch sterk verdeelde land is het belangrijk om deelnemers van de vijf EVP partijen met elkaar om de tafel te krijgen. Dat is bij dit project gelukt door de inzet van het New Initiatives Centre, een instelling die speciaal is opgericht om de contacten tussen de verschillende partijen warm te houden en onderling begrip en respect te creëren. Omdat de trainingen de nadruk legden op de gedeelde EVP-waarden, kon de meerwaarde van dit project gecreëerd worden. Ook het studiebezoek aan Nederland was een succes: de jongeren waren zeer gemotiveerd en volgden een intensief programma, dat leerzaam was voor zowel hen als de EFS trainers en de CDA politici.

2 – Kosovo

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partij: LDK (Kosovo)

Trainers: Irene Janssen, Albert Schol, Jan Schinkelshoek, Lotte Schipper

Context

In 2017 werden er verkiezingen gehouden in Kosovo nadat het kabinet door het parlement naar huis werd gestuurd wegens een motie van wantrouwen. De verkiezingen werden gewonnen door de PDK partij, maar een coalitie werd uiteindelijk gevormd rondom de LDK, onze zusterpartij in de EVP. Kosovo heeft haar zinnen gezet op een EU lidmaatschap en heeft hiervoor onder de bevolking groot draagvlak. De economische situatie in het land is zeer slecht, ondanks de grote investeringen van de EU. De economische situatie was het onderwerp van de campagne in 2017. Kosovo kampt al jaren met leegloop van hoger opgeleide jongeren, een zogenaamde 'brain drain'.

Project 26

Op 29 en 30 april vonden er in Kosovo twee trainingen tegelijkertijd plaats: een training voor LDK vrouwen en een training voor LDK jongeren. De training voor vrouwelijke politici ging over vrouwenrechten en de positie van vrouwen in maatschappij. Ook werden de vrouwen voorbereid op de verkiezingscampagne. De training voor jongeren ging over campagne voeren vanuit het hart en het aanspreken van de jongeren doelgroep. In Kosovo is 70% van de bevolking jonger dan 35 jaar, maar juist deze doelgroep vindt politiek minder interessant en staat wantrouwend tegenover de politiek. De training combineerde traditionele campagnemethodes met social media campagne technieken. Op 8 tot 10 september vond er een tweede training voor jongeren plaats. Tijdens deze training werd er verder ingegaan op social media als medium om niet alleen campagne te voeren maar ook als medium om een partij en de jongerenorganisatie in niet-campagnetijd bekend te maken onder een groot publiek.

Conclusie

De samenwerking tussen de EFS, de KAS en de LDK partij is zeer goed en over de jaren zijn de vrouwen- en jongeren trainingen ontwikkeld tot belangrijke onderdelen van de opbouw van de partij. De EFS investeert extra in de vrouwen van de partij en hoopt dit in de aankomende jaren terug te zien in het aantal vrouwen op leidinggevende posities. Nu de LDK een regeringspartij is, is de partij in een nieuwe fase beland en zal blijken of de partij genoeg gegroeid is om, in tegenstelling tot de vorige regering, het vertrouwen van het parlement te behouden.

3: Servië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partij: meerdere partijen uit de Balkan, gelieerd aan de EVP

Trainers: Matthijs Schussler, Michiel van Butselaar, Annet Doesburg, Gerben Horst

Context

Rusland lijkt steeds meer grip te krijgen op de Balkanlanden, met name op Servië. De Pro-Europese partij SNS is de grootste partij in het land en wil een Europese toekomst voor Servië, maar bevindt zich in een lastige positie door de investeringen en aanwezigheid van Rusland. In september 2017 kondigde de Europese Commissie aan dat Servië, samen met Montenegro, over vijf jaar zou kunnen toetreden tot de Europese Unie als de toetredingstrajecten goed verlopen.

Project 24

In maart en juli zijn er in samenwerking met de KAS trainingen gegeven in Servië. Van 3 tot 5 maart vond er een training plaats voor jongeren van de SNS partij. Deze training ging over christendemocratie, fundamentele rechten, Europese waarden en overbrengen van een politieke boodschap. De SNS partij verdient onze speciale aandacht omdat deze partij een jong EVP lid is. EFS trainers richten zich daarom met name op trainingen over waardenpolitiek.

Van 24 tot 28 juli vond de 11e 'Regional Democratic studieweek' plaats, waar naast de KAS ook de 'Belgrade Open School' bij betrokken is. In deze studieweek worden Servisch sprekende jongeren uit het voormalig Joegoslavië getraind in de basisbegrippen van democratie, ideologie, hervormingen die nodig zijn voor EU-toetreding, teamwork en communicatie. De jongeren worden geselecteerd vanuit

de verschillende EVP partijen in Bosnië-Herzegovina, Servië, Montenegro, Macedonië, Kroatië en Kosovo. Over de jaren zijn al meer dan 200 jongeren middels deze studieweek getraind.

Conclusie

Trainingen in Servië blijven hard nodig, juist op het gebied van ideologie en christendemocratisch gedachtegoed. In een land waarin de groeiende invloed van Rusland merkbaar is, is het belangrijk politici en jongeren te herinneren aan de Europese waarden en hen te laten zien wat deze in de praktijk betekenen in Europa en zouden kunnen betekenen in Servië. Beide trainingen werden als zeer waardevol ervaren. De 'Regional Democratic School' is een terugkerend, vast onderdeel geworden voor de KAS in Servië. Deze activiteit draagt bij aan duurzaam begrip tussen jonge centrumrechtse politici uit verschillende Balkanlanden.

4: Albanië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partij: Democratic Party

Missieleden: Heidi van Haastert, Wouter Hoff, Hillie van der Streek, Alexander Arentshof

Context

In de lente van 2017 werd de EFS door de 'Foundation for Freedom and Democracy', de nieuw opgerichte stichting van de 'Democratic Party' in Albanië, gevraagd om trainingen te komen geven voor de 'Democratic Party'. Naar aanleiding van deze vraag heeft de EFS een fact finding missie naar Albanië voorbereid, welke in september werd ondernomen.

Missie

De missieleden spraken met de KAS in Albanië, de Democratic Party, een aantal NGO's en tweetal journalisten. De missieleden hebben in het EFS bestuur verslag uitgebracht van hun missie. In overeenstemming met het advies van de missieleden heeft het EFS bestuur besloten om vanaf 2018 weer trainingen te gaan geven in Albanië. De trainingen zullen in samenwerking met de KAS worden georganiseerd. De doelgroep zal de jongerenafdeling van de 'Democratic Party' zijn. De EFS werkt vraaggericht en zal daarom trainen op waardenpolitiek, ideologie, versterking van de partij en het opzetten van een lokaal netwerk. Daarnaast zal de EFS zich richten op trainingen over het opzetten van een duurzame partijstructuur en trainingen over integriteit.

5: Robert Schuman Institute

Partner: Robert Schuman Institute (RSI)

Partij: verschillende partijen uit Midden- en Oost-Europa, gelieerd aan de Europese Volkspartij

Trainers: Patricia Wouda, Nico van Buren, Hege Knaven, Meus van der Poel, Jeroen Alting von Geusau, Matthijs Schussler, Tom van den Brink, Jan Mulder, Albert Schol, Hans Demoed

Context

Het Robert Schuman Institute is hét instituut voor de christendemocratische partijen in Oost-Europa die voor getalenteerde jonge leden van politieke partijen hoogwaardige cursussen aanbiedt. In samenwerking met de EFS wordt het 'Young Leaders'programma elk jaar georganiseerd, bestaande uit drie cursusweken. De deelnemers komen uit Armenië, Wit-Rusland, Bosnië-Herzegovina, Georgië, Kosovo, Macedonië, Moldavië, Servië en Oekraïne. Docenten en trainers zijn deels afkomstig uit Nederland, maar ook uit andere Europese landen. In 2017 hebben we vijf 'Young Leaders' programma's uitgevoerd: drie algemene, één specifiek voor jongeren in Bosnië-Herzegovina en één specifiek voor jongeren in Wit-Rusland.

Project 21 en 22

Van 16 tot 21 januari vond de cursus plaats over 'Challenges in the Economic and Social life'. Dit was de laatste training voor de groep XXIII. In vijf dagen tijd kregen zij intensieve trainingen over de onderwerpen economische crisis, globalisering, regionale economie en publiek private samenwerking, sociaal economisch beleid en onderwijsbeleid. Daarnaast kregen de deelnemers een training

debatteren.

Van 9 tot 14 oktober vond de eerste training voor de groep XXIV plaats. Het thema van de training was 'Basics of a Democracy'. In deze training kregen de participanten trainingen over de basisbeginselen van democratie. De EFS trainers gaven trainingen over debatteren en over integriteit als basisprincipe voor een politicus.

Van 20 tot 25 november vond de tweede training voor de groep XXIV plaats. De gehele training stond in het teken van internationale veiligheidsonderwerpen. De EU, UN, NATO, regionale samenwerkingsverbanden, energie veiligheid en migratie werden uitgebreid besproken. Een speciale focus werd gelegd op geopolitiek en internationale instituties die belangrijk zijn voor de wereldorde. Ook kregen de jongeren een training in onderhandelen. Het doel van de training was om de jongeren tot nadenken te zetten en hen te helpen in het vormen van een (politieke) mening.

Project 32

Van 14 tot 17 september vond een trainingsweek plaats voor jongeren van de EVP partijen in Bosnië-Herzegovina. Het achterliggende doel was om de politici van de verschillende partijen dichter bij elkaar te brengen en etnische vooroordelen te ontcrachten. Het thema van de training was 'Toolbox for developing local economies'. In deze training werd met de participanten gereflecteerd op de belangrijkste problemen in het land: economische stagnatie, werkloosheid en migratie, en hoe politici door samen te werken aan deze problemen kunnen werken op lokaal niveau. De training ging ook in op hoe je als lokale politicus kan samenwerken met de bedrijven en organisaties in je omgeving. De training droeg bij aan onderling begrip en verbeterde verhoudingen tussen de jonge politici van de verschillende partijen.

Project 25

In 2017 organiseerde de EFS samen met het Robert Schuman Institute, de IRI, de KAS en Educatio een tweedelig trainingsprogramma voor jongeren van politieke partijen in Wit-Rusland met als thema 'European Future of Belarus: Effective Outreach of Youth and Students'. De trainingen vonden plaats in Litouwen. De eerste trainingsweek was van 27 augustus tot 2 september. De EFS trainers hadden de opdracht gekregen om het Nederlandse poldermodel uit te lichten en de deelnemers te leren hoe je als politicus overlegt en onderhandelt. Dit werd gedaan door middel van rollenspellen. In de tweede trainingsweek, die van 14 tot 17 december plaatsvond, werd er dieper ingegaan op het betrekken van jongeren bij een politieke partij middels evenementen, social media en het scherper maken van je politieke boodschap.

Conclusie

De trainingen droegen bij aan kennis over zaken die relevant zijn voor (aankomende) politici in landen die zich in een transitie bevinden naar meer democratie. Omdat de jongeren actief lid zijn van een politieke partij en voorgedragen worden, wordt verwacht dat zij de opgedane kennis delen en verspreiden in hun partij. Door de combinatie van onderwerpen zijn ze in staat om inhoudelijk thema's te koppelen aan ideologische waarden en zijn ze in staat hierover te communiceren in publiek debat. Een flink aantal deelnemers uit voorgaande jaren heeft in eigen land intussen politiek carrière gemaakt. Sommige hebben zitting in de gemeenteraad, parlement, of zijn zelfs minister geworden. Sommigen richten zich op *train-de-trainer* activiteiten en brengen de kennis over op collega's binnen hun partij. En een aantal van hen is inmiddels zelf ook weer docent of trainer aan het Robert Schuman Institute.

IV - Projecten Matra Arabische Regio

1: Jordanië

Partner: International Republican Institute (IRI)

Partij: meerdere partijen

Trainers: Ingeborg ter Laak, Tom van den Brink, Eiko Smid, Marischa Kip, Hans Démoed, Monique Vogelaar

Context

Jordanië heeft te maken met grote aantallen Syrische vluchtelingen die een veilig heenkomen zoeken in het land. In 2017 kwamen er 656.000 vluchtelingen bij. De Jordaanse overheid schat het aantal vluchtelingen in het land op ongeveer 1,3 miljoen. De Europese Unie levert een grote financiële bijdrage voor het opvangen van de vluchtelingen, desondanks is de positie van de vluchtelingen niet rooskleurig en hun opvang is een enorme uitdaging voor de overheid. Het afgelopen jaar heeft de regering een aantal belangrijke stappen gezet in het verbeteren van de mensenrechten, met name voor vrouwen en voor mensen met een beperking. Tegelijkertijd werden de rechten voor vrijheid van meningsuiting en samenkomst weer beperkt. De economische crisis en de onrust in de regio zorgen voor een lage economische groei. In augustus 2017 werden er lokale verkiezingen gehouden. Nieuw was dat er deze keer voor het eerst ook 'governorate councils' werden gekozen. Deze councils hebben geen wetgevende macht maar richten zich op ontwikkeling en overheidsdiensten. Het is een belangrijke stap om de overheid dichterbij de mensen te brengen.

Project 37

Van 21 tot 23 mei werden er drie trainingen gegeven voor in totaal 135 mannen en vrouwen die zich verkiesbaar hebben gesteld voor de lokale verkiezingen. De trainingen waarop erop gericht de kandidaten voor te bereiden op de verkiezingen. De centrale vraag was vanuit welke waarden en motivatie kandidaten de lokale raden in wilden gaan. De deelnemers kregen ook handvatten mee voor het voeren van campagne.

Van 21 tot 23 oktober werd er een training gegeven voor mannen en vrouwen van de Al Wassat partij, een Islamitische centrum partij. Al Wassat heeft de meeste zetels gewonnen in de lokale verkiezingen. Deelnemers waren gekozen raadsleden op 'municipal, council en governorate niveau', alsook bestuursleden van de partijtop zelf, in totaal 6 vrouwen en 19 mannen. De training was gericht op communicatie met de achterban, branding van de partij, partij ideologie en vertaling daarvan in de daden van de partij in de praktijk. Tijdens de training werd ook een spel gedaan waarbij geoefend werd met coalitieonderhandelingen.

Van 24 tot 28 november werden er drie trainingen gegeven voor 105 vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, en leden van hun doelgroepen, gericht op het bevorderen van de positie van mensen met een lichamelijke beperking. De training was erop gericht de deelnemers te helpen met het formuleren van actieplannen om de overheid en politieke partijen aan te sporen meer te doen voor de positie van mensen met een beperking.

Conclusie

De EFS heeft een bijdrage kunnen leveren aan het begeleiden van politici in de aanloop naar de lokale verkiezingen en het helpen meedenken in hoe de partij Al Wassat om kan gaan met de verworven posities in de lokale raden. De deelnemers hebben veel geleerd over de praktische kant van campagne voeren, tegelijkertijd werd er gekeken vanuit welke waarden en principes mensen in de politiek zitten en hoe dat doorvertaald wordt naar het politiek handelen. Het werk van de EFS is relevant in de huidige context, met name als het gaat om de ontwikkelingen rondom de lokale politiek. Juist op het lokale niveau kunnen de noties van democratie en van een waarden gedreven politiek een positief effect hebben.

2: Tunesië

Partner: IRI

Partij: Ennahda, Nidaa Tounes, Afek Tounes, Badil Attouni, Machrou Tounes

Trainers: Nico van Buren, Tina Bockuchava (gasttrainer uit Georgië, parlementariër) Wim Eilering, Hans Démoed, Friso Douwstra, Heidi van Haastert, Ingeborg ter Laak, Peter Noordhoek, Matthijs Schussler, Hillie van de Streek, Hester Tjalma, Hans van der Vaart, Frank Visser, Hans van der Vaart

Context

Ook in 2017 is de veiligheidssituatie in Tunesië stabiel, het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft dan ook het reisadvies versoepeld. De samenwerking met IRI heeft de EFS verder geïntensiveerd. Tunesië was in 2011 het eerste land in Noord-Afrika waar een dictator door een volksoptocht werd afgezet. Het land probeert sindsdien een democratie van de grond te krijgen. In 2017 heeft het parlement zich bezig gehouden met de decentralisatiewet, die is een belangrijke stap in de verdere democratisering van het land. Daar waar lokale bestuurders eerst door de centrale overheid werden aangesteld kunnen ze nu gekozen worden. De decentralisatiewet is nieuw en zorgt nog wel voor onduidelijkheid en verwarring. Politieke partijen moeten zelf kandidaten vinden voor de beschikbare plekken in de lokale gemeenteraden, hen voorbereiden op de verkiezingen en vervolgens begeleiden als ze eenmaal gekozen zijn. Verder is het een uitdaging voor de partijen om het vertrouwen van de Tunesiërs te verdienen. De bevolking maakt zich vooral grote zorgen om de werkloosheid en heeft niet het gevoel dat de overheid noch de politieke partijen adequaat handelen om daadwerkelijk iets te doen om de economie van het land te verbeteren.

Project 31

In de periode van april tot en met november zijn er zeven multi-party trainingen gegeven om jonge kandidaat-raadsleden voor te bereiden op de verkiezingscampagne en de eerste dagen als politicus in functie. Elke training duurde twee-en een halve dag en werd door vier EFS trainers gegeven. Per training waren er gemiddeld 50 deelnemers, die tijdens de trainingen in kleine groepjes werden gesplitst om parallelle workshops te volgen. De trainers behandelden onderwerpen als; hoe presenteer je jezelf, integriteit, hoe betrek je burgers bij besluitvorming, campagne voeren, partij ideologie en eigen waarden. De deelnemers vonden het een uitdaging om zichzelf als lokale kandidaten te presenteren en lokaal georiënteerde standpunten te formuleren.

In totaal zijn 230 kandidaat-raadsleden in deze reeks getraind. De laatste training in november bracht een selectie van de beste deelnemers uit de reeks bij elkaar. Daar hebben 25 mensen (11 vrouwen en 14 mannen) aan deelgenomen.

Tot slot heeft de EFS van 1 tot 3 december een training gegeven voor 24 vrouwen, allen lid van één partij. Doel van de training was hen te helpen bij het opzetten van een vrouwenafdeling binnen de partij. Dit verzoek kreeg IRI van de vrouwen in de partij. Zij hadden al een zekere structuur in de partij, maar zij wilden met elkaar reflecteren op wat de doelstellingen zouden moeten zijn en welke strategie nodig was om die te behalen. Voor deze training heeft Tina Bokuchava opgetreden als gasttrainer voor de EFS. Zij is een jonge parlementariër in Georgië, voorzitter van de vrouwenafdeling binnen haar eigen partij en woordvoerder emancipatie en gender in het parlement. Tina Bokuchava deed de training samen met Hillie van de Streek, EFS trainer en secretaris van de EVP vrouwen.

Conclusie

De trainingen droegen met name bij aan het inzicht dat het belangrijk is om te weten wat er op lokaal niveau speelt en hoe je daar als vertegenwoordiger in een lokale afdeling van je partij op kunt inhaken. De hoofdvraag van elke training was: wat zijn je eigen kernwaarden als politicus en hoe vertaal je die naar een politieke visie? De trainingen waren een goede voorbereiding voor de lokale kandidaat raadsleden die zichzelf voor het eerst verkiesbaar willen gaan stellen. De deelnemers waardeerden de training zeer, ook het feit dat de trainers zelf ervaring hebben in de lokale politiek. De training voor de vrouwen kwam op een opportuun moment en gaf IRI ook de mogelijkheid weer in contact te komen met deze partij.

3: Marokko

Partner: NIMAR, IRI en NDI

Partij: meerdere partijen

Trainers: Ada Boerma, Aart van Bochove, Michiel van Butselaar, Annet Doesburg, Jos Denissen, Adger van Helden, Gerben Horst, Peter Noordhoek, Arnoud Strijbis, Frank Visser, Rick van der Woud

Context

Het koningshuis in Marokko is de plek waar de bestuurlijke macht van het land ligt. Politieke partijen in Marokko zijn beperkt in hun doen en laten en danken hun bestaansrecht aan hun trouw en gehoorzaamheid aan de koning. Ook corruptie is een veelvoorkomend fenomeen onder politici. Voor een groot deel van de bevolking is democratie daarom een onbekend begrip, en de bevolking heeft het gevoel zelf geen enkele invloed te kunnen uitoefenen op de leefomgeving en situatie. Dit is ook het geval bij politici, met name op lokaal en regionaal niveau, die door de nieuwe grondwet van 2011 meer invloed hebben gekregen maar nog niet genoeg bekend zijn met manieren om deze invloed te delen met de bevolking.

Project 33

Van 27 tot 29 oktober, van 24 tot 26 november en van 15 tot 17 december zijn in samenwerking met het NIMAR drie trainingen verzorgd voor 15 hoogopgeleide jongeren die actief betrokken zijn bij het maatschappelijk middenveld of nog student zijn. De jongeren werden getraind op hun debattechnieken en presentatietechnieken, maar kregen ook heel inhoudelijk les in de verschillende politieke stromingen en hoe het maatschappelijk middenveld een belangrijke positie heeft in een maatschappij. Het maatschappelijk middenveld in Marokko is beperkt. De jongeren ervoeren de training als zeer inspirerend om zich voor hun land te gaan inzetten, ofwel via het maatschappelijk middenveld of direct vanuit een positie in de politiek.

Project 34

Eind december heeft de EFS voor het eerst samengewerkt met NDI in Marokko. Er zijn twee trainingen gegeven. De eerste training op 12 december was voor de aankomende persoonlijk medewerkers van 30 vrouwen parlementariërs van 9 verschillende partijen. De vrouwen zitten in het parlement op quota zetels, maar krijgen weinig tot geen ondersteuning van hun partijen. In het parlement werkt een persoonlijk medewerker doorgaans voor ongeveer 15 parlementariërs. Daarom heeft NDI een programma ontwikkeld waarbij zij jonge studenten een stage aanbiedt, met bijbehorende begeleiding van 6 maanden om de vrouwen in het parlement te ondersteunen. Zo snijdt het mes aan twee kanten; enerzijds krijgen de jongeren meer inzicht in hoe de politiek werkt in Marokko, anderzijds worden de vrouwen in het parlement versterkt door de extra hulp die zij krijgen. De training was erop gericht de persoonlijk medewerkers te adviseren hoe zij de zichtbaarheid van de vrouwen in de Marokkaanse samenleving kunnen vergroten.

De tweede training was van 15 tot 17 december voor 'champions of renewal' dit is een groep van 7 mensen uit 7 verschillende partijen met wie NDI samenwerkt rondom partijvernieuwing. Het programma is ontstaan uit de behoefte van de partijen zelf om meer jongeren en vrouwen te kunnen betrekken bij hun partijen. De EFS trainers hebben de deelnemers geholpen actieplannen op te stellen. Deze training past in een breder programma dat NDI heeft waarbij deze groep mensen vaker bij elkaar gekomen is.

Project 36

Op verzoek van IRI zijn er vijf trainingen verzorgd door de EFS: één training van 24 tot 26 mei en vier trainingen in de periode oktober-november. Vier van de trainingen waren voor mensen uit de West-Sahara. Eén training was voor twee vrouwengroepen die de IRI ondersteunt. Beide groepen hebben, onder begeleiding van de EFS trainer, samengezeten en gesproken over hoe zij meer gezamenlijk kunnen optrekken en hoe zij zich zouden kunnen aansluiten bij vrouwen groepen buiten de West-Sahara. De twee andere trainingen in dit gebied richtte zich op het belang van burgerparticipatie bij besluitvorming van de lokale overheid. De vierde training vond plaats in Casablanca, deelnemers waren lokale overheidsfunctionarissen en politici en richtte zich op hoe je als

politieke partijen samenwerkt als het gaat om plannen op lokaal niveau en budgetcontrole daarop. In totaal zijn er in deze trainingen door de EFS ongeveer 100 mensen getraind.

Conclusie

De EFS wil met haar trainingen bijdragen aan de kennis en uitvoering van democratie in het land. Dit doet de EFS gericht aan politici maar ook aan jongeren die geïnteresseerd zijn in het verbeteren van de situatie in hun eigen omgeving en wellicht de politiek in zouden willen. Door zich in te zetten voor vrouwen en jongeren in de politiek kan de EFS een kleine maar waardevolle bijdrage leveren aan de democratisering van Marokko. Zowel het versterken van de positie van vrouwen als het inspireren van jongeren om zich politiek in te zetten op lokaal, regionaal of nationaal gebied is tot nu toe een goede focus gebleken. De projecten richten zich bovendien op verschillende niveaus: IRI werkt veelal met lokale politici, NDI werkt met jonge studenten, parlementariërs en partijbestuurders, NIMAR richten zich op jongeren uit het maatschappelijk middenveld. Er is ruimte om deze groepen te laten zien hoe onze christendemocratische waarden tot uiting komen in onze partij en ons beleid, en hen te laten nadenken vanuit welke waarden zij politiek (zouden willen) bedrijven. Vaak zitten hier veel overeenkomsten in, wat interessant is om mee te werken. De verandering moet in Marokko van onderop komen. Onze partners zien dit net zo en werken aan gedegen programma's die educatief en inspirerend zijn, en die deelnemers op een heel persoonlijk niveau verder helpen hun politieke doelen te bereiken.

4: Libanon

Partner: KAS

Activiteit: Expertmeeting ter voorbereiding op fact finding missie

Project 39

Eind 2017 was een fact finding mission gepland naar Libanon. Door de onrust die in november ontstond in Libanon als gevolg van de mededeling van premier Al-Hariri dat hij aftrad als premier, heeft de EFS besloten deze missie uit te stellen naar begin 2018. Wel heeft de EFS een expertmeeting georganiseerd in Nederland. Er waren twee sprekers: een journalist en schrijver die bekend is met de regio en gelieerd is aan het Grote Midden Oosten Platform, en een Syriër die in Libanon geleefd heeft als vluchteling en nu in Nederland betrokken is bij de organisatie 'The Hague Peace Projects'. Zij gaven beide inzicht in de situatie in Libanon. Aan de expertmeeting namen EFS trainers maar ook vertegenwoordigers van de andere politieke stichtingen uit Nederland deel. De bijeenkomst werd erg gewaardeerd vooral omdat het de mogelijkheid gaf onderling plannen uit te wisselen en de aanpak van de verschillende stichtingen te vergelijken.

V - Matra Oostelijk Partnerschap

1: Armenië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partijen: Republican Party of Armenia (RPA), Prosperous Armenia Party (PAP), Armenian Revolutionary Federation (ARF), YELK (Way Out Alliance), Heritage Party, Armenian Renaissance Party, Armenian National Congress (HAK/ANC), Free Democrats

Trainers: Jos Denissen, Hege Knaven, Sander Janssen (VVD), Anika Snel (VVD)

Context

Sinds februari 2016 is de Republikeinse Partij van Armenië, een zusterpartij van het CDA, de grootste partij in Armenië. De Republikeinse Partij levert ook de premier en een groot aantal ministers. Armenië bevindt zich in een moeilijke spagaat tussen Rusland en de EU. Het land lijkt verdeeld tussen pro-Westerse en pro-Russische groepen. De invloed van Rusland in Armenië is groot: Rusland investeert grootschalig in vastgoed en ontwikkelingsprojecten, en is actief in de orthodoxe kerk. De regering weet hoe belangrijk Rusland voor Armenië aan het worden is, maar heeft ook een pro-Europese blik. In november 2017 tekenden Armenië en de EU een overeenkomst ter verbetering van het maatschappelijk middenveld, de veiligheid en het klimaat in het land.

Project 25

Van 28 september tot 1 oktober vond de jaarlijkse Leadership Academy in Armenië plaats. Deze academy wordt al jaren samen met de PvdA en de VVD georganiseerd. De trainers gingen in op de sociaal-democratie, christen democratie en liberalisme. De deelnemers werden vervolgens uitgedaagd om na te denken over hun eigen waarden en korte presentaties te geven over hun eigen partij waarin zij de visie en missie verwoordden. Ook persoonlijke vaardigheden stonden centraal. Gedurende de training werden de deelnemers uitgedaagd feedback te geven op elkaar presentaties en vorderingen.

Project 32

Van 7 tot 8 november trainde de EFS een grote groep vrouwen van verschillende politieke partijen. Net als vorig jaar stond persoonlijk leiderschap centraal: van voor jezelf opkomen in een groep tot als politicus aan de slag gaan. De vrouwelijke EFS trainers vertelden vanuit hun eigen ervaringen in de politiek hoe zij met lastige situaties omgaan en daagden de vrouwen uit om na te denken over hun persoonlijke waarden, doelen en toekomstbeeld voor hun land.

Conclusie

Zowel de multipartijen training als de vrouwentraining zijn goede concepten waarin kennismaking tussen verschillende politieke partijen centraal staat. In het sterk gepolitiseerde land is het goed om mensen te laten reflecteren waar zij precies voor staan en wat precies de onderlinge verschillen zijn. In de praktijk zijn deze verschillen kleiner dan men vaak denkt. Vooral op het gebied van waarden blijken partijlijnen er weinig toe te doen. De trainingen slaagden erin dit besef te verwerven. Tijdens de jongerentraining werd wel duidelijk dat het formuleren van een gezamenlijk toekomstplan voor het land nog lastig was. Tussen de regeringspartijen en de oppositiepartij zit er veel wantrouwen, wat echt samenwerken in de praktijk nog moeilijk maakt.

2: Oekraïne

Partner: Institute of Political Education (IPE), Ukraine

Partij: Batkivshyna Moloda, BPP-Solidarnist, Democratic Alliance

Trainers: Jan Mulder, Klaas Jan de Vries, Hans Demoed, Ada Boerma, Marischa Kip, Lotte Schipper, Hege Knaven

Context

Oekraïne wordt geregeerd door president Petro Porosjenko, een president die naar eigen zeggen zijn blik op Europa heeft. Vanuit de Europese Unie krijgt Oekraïne veel steun. In ruil daarvoor moet Oekraïne werken aan anti-corruptie beleid, betere mensenrechten en het verbeteren van de economische situatie. Met name op het gebied van anti-corruptie loopt Oekraïne sterk achter. De EU wil graag sneller verbeteringen zien, en benadrukte dit ook tijdens de EU-Oekraïne summit op 12 en 13 juli. Oekraïne is onderdeel van het Eastern Partnership (Oostelijk Partnerschap) programma van de Europese Unie.

Project 23

In 2017 zijn er zes trainingen gegeven in Oekraïne. De trainingen werden allemaal georganiseerd in samenwerking met de KAS en de Ukrainian Institute for International Politics (UIIP). Het trainingsjaar begon met een alumnidag op 3 maart voor de meest actieve deelnemers van het “Eastern Partnership Leaders for Change” programma van vorig jaar. Dit is een programma voor jongeren van EVP partijen in Oekraïne, Georgië en Moldavië. De jongeren gingen aan de slag met een gezamenlijke resolutie voor Oost-Europa. De jongeren waren zeer gemotiveerd en schreven in de resolutie over de noodzaak om als Oostelijk Partnerschapslanden samen te werken, vanuit gezamenlijke normen en waarden.

In maart, mei en december werden er trainingen georganiseerd in de regio's. Op 26 tot 28 mei werd met de jeugd van de BPP-Solidarnist partij nagedacht over interne partijdemocratie en ging de training over het opzetten van een partijstructuur. Een zelfde soort training werd gehouden voor de Democratic Alliance Youth op 17 tot 19 maart, waar nieuw leiderschap voor een nieuwe dynamiek binnen de partij heeft gezorgd. Op 7 tot 9 december werd de jeugd van de Batkycschina partij getraind over campagne en communicatietechnieken. Vanuit waarden en overtuigingen dachten de jongeren na over wat ze belangrijk vinden in de politiek en wat ze willen overbrengen naar hun kiezers.

Ook dit jaar werden er trainingen georganiseerd als onderdeel van het Eastern Partnership Leaders for Change programma, op 11 tot 16 mei en op 10 tot 17 september. De jongeren uit Oekraïne, Georgië en Moldavië werden in dit programma getraind over Europese waarden, Europese instellingen en de rol en positie van hun land in het EU Eastern Partnership programma. Andere onderwerpen die aan bod kwamen waren onderhandelen, crisis management en politieke bewustheid. In zowel mei als in september werden er twee sessies gehouden, zodat in totaal vier groepen werden getraind.

Conclusie

Dit jaar waren er minder trainingen dan in voorgaande jaren, maar de kwaliteit van de trainingen was net zo hoog en onze partners en trainers net zo ambitieus. Jongeren werd geleerd kritisch na te denken en mee te denken met de ontwikkelingen in hun partij, vanuit persoonlijke waarden en de belangrijkste waarden van hun partij. Daarnaast is de kennis ten opzichte van Europees beleid voor vele partijleden flink vergroot. De trainers merken wel dat het steeds moeilijker wordt voor de politieke partijen om jongeren te sturen die nog niet eerder een EFS training hebben gedaan. Er is behoefte aan nieuwe thema's, specifiek voor de meest ambitieuze jongeren van de partijen.

3: Wit-Rusland

Partner: Educatio

Partijen: Movement For Freedom, Belarusian Christian Democrats, United Civic Party, Tell the Truth

Trainers: Annet Doesburg, Aart van Bochove

Context

De relatie tussen Rusland en Wit-Rusland is op dit moment niet optimaal, omdat Rusland door de lage olieprijs minder in de Wit-Russische economie investeert. Het Westen ziet daarom een 'window of opportunity' om de relaties met President Aleksandr Loekasjenko te verbeteren en de dialoog aan te gaan over de situatie in het land. De oppositie in Wit-Rusland is verdeeld, maar staat ook open om in gesprek te gaan met de Wit-Russische regering. Men heeft het gevoel dat serieuze

onderhandelingen steeds dichterbij komen. Ondanks deze hoopvolle ontwikkelingen wordt het de politieke partijen in Wit-Rusland nog altijd zeer moeilijk gemaakt. De regels veranderen voortdurend en politici van de oppositie belanden regelmatig in de gevangenis. De trainingen voor de Wit-Russische partijen worden in Litouwen georganiseerd, om problemen te voorkomen.

Project 27: Trainingsweek voor jongeren

Van 19 tot 22 oktober gaf de EFS in samenwerking met Educatio een training aan politici en jongeren van vier politieke partijen uit Wit-Rusland. Op de 20e was er een rondetafelgesprek waarvoor twee leiders van elke politieke partij waren uitgenodigd. Onder begeleiding van Aart van Bochove gingen de leiders met elkaar in gesprek over hun plannen voor de toekomst van het land en probeerden ze aansluiting te vinden bij elkaars waarden en ambities. Drie partijen zaten op een lijn, de Tell the Truth partij bleek vaak anders te denken dan de rest. Op 21 en 22 oktober werd er een training gegeven door Annet Doesburg aan politiek actieve jongeren van de vier partijen. De training ging eerst over waarden en ideologie en daarna werden vaardigheden getraind die je nodig hebt als politicus: onderhandelen, debatteren, openbaar spreken en communicatie. Het motto van de training was 'Be Prepared!'.

Conclusie

De roundtable met de partijleiders bracht veel vragen aan het licht. De oppositie is op zoek naar strategische consultancy over politiek voeren en onderhandelen, maar ook over beleidstechnische onderwerpen. In 2018 zal de EFS nader gaan onderzoeken hoe we aan deze vragen kunnen voldoen, wellicht in samenwerking met al bestaande trajecten. De EFS zal zich in elk geval blijven richten op het trainen van actieve jongeren van de jongerenorganisaties van de partijen. De training in oktober voor jongeren was een groot succes, de jongeren waren zeer gemotiveerd en hebben in korte tijd veel geleerd wat bruikbaar was voor het versterken van hun jongerenorganisaties en het ontwikkelen van hun eigen kunnen en kennen in de politiek.

4: Georgië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partij: European Georgia

Missieleden: Geerten Boogaard, Wim Eilering, Jan Pieter Lokker, Hege Knaven

Context

Via de KAS in Armenië kreeg de EFS kennis van de lastige situatie van de KAS in Georgië. Begin 2017 splitste een groot gedeelte van de United National Movement partij zich af in een nieuwe partij: European Georgia. De twee partijen vinden het lastig om met elkaar te praten, maar zijn inmiddels wel beide lid van de EVP. Door de afsplitsing zijn beide EVP partijen zwak: European Georgia heeft wel parlementariërs maar geen achterban, United National Movement heeft geen parlementariërs maar wel een achterban. De KAS in Georgië heeft niet de middelen om beide partijen te trainen. De EFS heeft daarom een fact finding missie naar Georgië opgezet om kennis te maken met beide partijen en te onderzoeken of wij iets kunnen betekenen vanuit onze missie, kennis en kunde.

Missie

De missie naar Georgië vond plaats van 25 tot en met 28 oktober. De missieleden spraken met de KAS in Georgië, de United National Movement partij, de European Georgia partij, verschillende NGO's en de IRI. De missieleden hebben in het EFS bestuur verslag uitgebracht van hun missie. In overeenstemming met het advies van de missieleden heeft het EFS bestuur besloten om vanaf 2018 trainingen te gaan geven in Georgië, in samenwerking met de KAS. De doelgroep zal de vrouwenafdeling en de jongerenafdeling van de European Georgia partij zijn. De missieleden stonden erg positief tegenover deze partij en zien de noodzaak om deze jonge partij te steunen. De EFS zal zich richten op het versterken van de positie van vrouwen in de partij en het opzetten van een brede jongerenafdeling. De KAS zal zich daarnaast richten op het trainen van de United National Movement partij. De EFS en de KAS zullen wel het belang blijven onderstrepen van de samenwerking tussen de beide EVP partijen, om uiteindelijk toe te werken naar het tegelijkertijd trainen van beide partijen.

VI. Publicaties

Sinds de oprichting in 1990 heeft de EFS verschillende artikelen gepubliceerd, welke worden gebruikt voor onderwijs en trainingsdoeleinden. Een overzicht van de gepubliceerde werken volgt hieronder:

“Political Party Building in Eastern Europe”, *Jan van Laarhoven in: “European View, Transition to Democracy”, volume 7, number 1, 2008*

“A Plea for Democracy Beyond Borders: Defence, Development, Diplomacy, and Democracy”, *Martin van Vliet, Jan Jaap van Halem c.s., 2008*

“Rapport Over de Dijk, dilemma’s in ontwikkelingssamenwerking”, *Jan Jaap van Halem, Arnold van Velzen, Martin van Vliet, Lizzy Beekman, Bronne Pot, 2009*

“Society, Values, Politics, an Introduction to the Debate”, *Jos van Gennip, 2009*

“Religie, een blinde vlek in ons buitenland beleid, een DVD met zeven sprekers over de rol van religie in Ontwikkelingssamenwerking”, *Jan Jaap van Halem, Arnold van Velzen, Bronne Pot, 2010*

“Leren participeren in de Zuid-Kaukasus”, in “Develop, kwartaaltijdschrift over Human Resourced Development”, *Tjip de Jong, Bronne Pot en Pieter Jan van Wijngaarden, jaargang 6, nummer 4, winter 2010*

“20 years of International Solidarity, the ongoing need for promoting democracy”, *editor Elisabeth Wunderle, 2010*

“Blik op Ontwikkelingssamenwerking”, *editor Elisabeth Wunderle, 2010*

“Zenska Strana Parlamenta, Ucesce zena u skupstinskim sazivima 1946 – 2010 u Crjnoj Gori”, *Nada Drobnjak, 2010*

“Civic Education, methodological guidelines for School Teachers”, *Pieter Jan van Wijngaarden, Tjip de Jong, Bronne Pot, 2010 (translations available in Georgian, Armenian and Azeri)*

“Politics based on conviction, Taking responsibility for society: A practical guide to Christian-Democratic values”, *J.A.T. Denissen, 2012 (translations available in French and Arabic)*

VII - Activiteiten 2017

De lijst hieronder bevat een overzicht van de EFS programma's en activiteiten in chronologische volgorde.

Januari

16-20 Young Leaders XXIII-3 seminar, sociaal en economisch beleid RSI

Februari

27 - 1 maart Studiebezoek, Bosnië-Herzegovina EVP

Maart

2- 4 Eastern Partnership Leaders for Change alumni dag, Oekraïne KAS

3 - 4 Christendemocratie en waardenpolitiek, Servië KAS

11 - 15 Verkiezingstraining in Nederland voor jongeren uit Bosnië-Herzegovina CNI

17 - 19 Interne partijdemocratie en partijstructuur, Oekraïne KAS

April

7 - 9 Meerpartijen campagne training, Bosnië-Herzegovina CNI

21 - 23 Training voor jonge kandidaat raadsleden I, Tunesië IRI

29 - 30 Vrouwentraining en jongeren training, Kosovo KAS

Mei

11 - 15 Training voor jonge kandidaat raadsleden II, Tunesië IRI

11 - 16 Interne partijdemocratie en partijstructuur, Oekraïne KAS

21 - 23 Lokale verkiezingscampagne training, Jordanië IRI

24 - 26 Training voor lokale politici, Marokko IRI

26 - 28 Verbeteren van het onderwijssysteem, Bosnië-Herzegovina CNI

26 - 28 Eastern Partnership Leaders for Change deel I, Oekraïne

KAS

Juli

16 HRM-procedures voor kandidatenselectie, Bosnië-Herzegovina CNI

21 - 23 Training voor jonge kandidaat raadsleden III, Tunesië IRI

24 - 29 11e Regional Democratic Study week, Servië KAS

Augustus

25 - 27 Training voor jonge kandidaat raadsleden IV, Tunesië IRI

28 - 2 sept Europese toekomst deel I, Wit-Rusland RSI

September

8 - 10 Campagne en social media training, Kosovo KAS

10 - 17 Eastern Partnership Leaders for Change deel II, Oekraïne KAS

14 - 17 Ontwikkelen van lokale economie, Bosnië-Herzegovina, RSI

20 - 24 Fact finding missie, Albanië

29 - 1 okt Multiparty training, Armenië KAS

29 - 1 okt Training voor jonge kandidaat raadsleden V, Tunesië IRI

Oktober

6 - 7 Training voor lokale politici, Marokko IRI

10 - 14 Young Leaders XXIV-1 seminar, basiswaarden van democratie RSI

19 - 22 Waarden en ideologie, Wit-Rusland Educatio

21 - 23 Raadsleden en bestuursleden training, Jordanië IRI

25 - 28 Fact finding missie Georgië

27 - 29 Training voor jonge kandidaat raadsleden VI, Tunesië IRI

27 - 29	Politieke vaardigheden serie voor studenten deel I, Marokko	NIMAR
November		
6 - 7	Training voor vrouwen netwerk, Marokko	IRI
7 - 8	Vrouwentraining, Armenië	KAS
10 - 12	Training voor jonge kandidaat raadsleden VII (Best Of), Tunesië	IRI
15 - 17	Training betrekken van burgers bij politieke besluitvorming, Marokko	IRI
21 - 25	Young Leaders XXIV-2 seminar, internationale veiligheid	RSI
23 - 25	Training over lokaal bestuur, Marokko	IRI
24 - 26	Politieke vaardigheden serie voor studenten deel II, Marokko	NIMAR
24 - 28	Beleid voor mensen met een lichamelijke beperking, Jordanië	IRI
December		
1 - 3	Vrouwentraining, Tunesië	IRI
7 - 9	Communicatie en campagnettraining, Oekraïne	KAS
11 - 13	Training voor persoonlijk medewerkers van parlementariërs, Marokko	NDI
15 - 17	Champions of renewal, Marokko	NDI
15 - 17	Politieke vaardigheden serie voor studenten deel III, Marokko	NIMAR
14 - 17	Europese toekomst deel II, Wit-Rusland	RSI